

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهزاد مالکی

۱۸ اپریل ۲۰۱۶

ترکیه در چنبره تضادهای سرمایه داری و اسلامگرایی

۴

انتخابات: یک گام به پیش دو گام به پس

انتخابات ۷ جون در حالی برگزار شد که جنبش دموکراتیک و مردمی «پارک گزی» در ۲۰۱۳ سرکوب شد و رسوائی مالی عظیمی در سطح بالای حکومتی، پایه های رژیم را لرزاند. اقتصاد ترکیه بعد از یک دهه رشد مداوم، از سال ۲۰۱۴ در منگنه تضادهای بنیادی سرمایه داری و زیر تأثیر منفی بحران عمومی جهان، دچار کندی و افول شد. این همه، حزب اسلامی حاکم را به سمت سیاست های اسلام گرایی افراطی و استبداد سیاسی و شخص محور کشاند. تا بتواند حاکمیت خود را حفظ کند. هدف عمده ای که قدرت حاکم در این انتخابات دنبال می کرد، کسب اکثریت مطلق در مجلس برای تغییر قانون اساسی در جهت گسترش اختیارات رئیس جمهور و کم کردن وزن پارلمان در موازنه قدرت بود. روی آوردن مردم به حزب نوپای «. ه. د. پ» حزب دموکراتیک خلق ها، با برنامه ای لیبرال - چپ به ضد اردوخان و حزب حاکم «AKP»، واقعه مهم این انتخابات بود که سیلی محکمی به چهره رهبران حزب حاکم محسوب می شود. این حزب با کسب ۱۳ درصد آراء و گسیل ۸۰ نماینده به مجلس، اکثریت حاکم را از کسب آرای لازم برای تغییر قانون اساسی و تشکیل دولت به تنهایی محروم کرد. این حزب در اکتوبر ۲۰۱۳ با رهبری مشترک فیغان یوکسک داغ از رهبران «حزب ستمدیدگان سوسیالیست» و صلاح الدین دمیرتاش تأسیس شد. HDP رنگین کمانی از گروه های رادیکال چپ، کردها، علوی ها، ارمنی ها، سبزه ها و هم جنس گراها است. پیشروی این حزب بار دیگر اردوخان و نخست وزیر موقتش داود اوغلو را به تغییر ستراتیژی واداشت. اردوخان که قبل از انتخابات با طرح صلح با PKK در پی تأمین اتوریتة خویش و صاف کردن جاده برای انحصاری کردن قدرتش بود، پس از انتخابات جون و مشاهده افول قدرتش، تمام سعی خود را به کار برد تا دولت ائتلافی پانگیرد و انتخابات زودرسی برپا گردد. اردوخان در ۱۴ اگست در زادگاهش ریزه «RIZE» اعلام کرد: «شما ممکن است این واقعیت را بپذیرید یا نه، اما نظام حکومتی ترکیه به طور عملی تغییر یافته است. آنچه باید انجام شود، نهانی کردن چهارچوب های قانونی این وضعیت ضمنی با قانون اساسی جدید است.» او به طور علنی هدف های کودتای خزنده ای را که در حال انجام شدن بود توضیح داد. ستراتیژی ترکیه بین دو انتخابات، قطبی کردن جامعه و ازسرگیری جنگ تمام عیار با PKK به منظور ضعیف کردن حزب دموکراتیک خلق ها و ایجاد ترس و نا امنی، برای جلب آرای عناصر متزلزل و اقشار میانی محافظه کار از یکسو و عناصر راست

افراطی از سوی دیگر بود. قتل طاهر ایلچی رئیس کانون وکلای شهر دیاربکر در یک میتینگ انتخاباتی و انفجار در شهر سوروج در اردوی تابستانی جوانان سوسیالیست که ۳۰ کشته و ۱۰۰ مجروح به جای گذاشت، انفجار دو بمب در راهپیمایی نیروهای چپ و کرد و دموکرات در آنکارا در ۱۰ اکتوبر که ۹۷ کشته و ۲۴۵ مجروح داشت، همسویی مخرب ترین نیروهای اسلام گرا را با حکام مستقر در ترکیه نشان می دهد. اعلام حکومت نظامی در برخی از شهرهای کردستان و به آتش کشیدن ۱۲۰ مکان حزب HDP و سرکوب و دستگیری بیش از ۵۰۰ نفر از اعضای این حزب در شهر جزیره از جمله اقداماتی است که حکومت ارتجاعی به منظور آشفته کردن جو جامعه بدان دست یازید. در پی درگیری های اخیر نزدیک به ۲۰۰ تن نظامی و مأموران امنیتی نیز کشته شده اند که نمایش آن توسط رسانه های دولتی، جو سیاسی را ملتهب تر ساخت. سقوط ارزش لیر در بین دو انتخابات و سقوط ارزش سهام در بازار بورس، جو نا امنی و بی اعتمادی را دامن زد.

در نتیجه:

بخشی از آرای حزب حرکت ملی MHP به سمت AKP رفت. آرای این حزب ۲۲ درصد افت کرد و از ۸۰ کرسی به ۴۱ کرسی مجلس دست یافت. (این حزب که در سال ۱۹۸۹ به وجود آمده، حزبی راستگرا و پان ترکیست است، که ناسیونالیسم رمانتیک ترکی را با اسلام حنفی تلفیق کرده است و پایه های سیالی با حزب عدالت و توسعه در میان افشار محافظه کار شهری و بورژوازی دارد.) بخشی از بورژوازی و نیروهای محافظه کار کردستان که از پیروزی های کوبانی و سیاست های رادیکال آن مبنی بر ایجاد کانتون های خودکفا (روژاوا) ترسیده بودند، صفوف HDP را ترک کردند. این حزب ۱۸ درصد آرای خویش و ۲۱ نماینده از ۸۰ را از دست داد. در شهرها، کسبه و پیشه وران و بخشهای پائین بورژوازی که از سرگیری درگیری ها را برای کسب و کارشان مضر می دانستند، قدرت مطلقه و امنیتی حزب عدالت و توسعه را ترجیح دادند. این تاکتیک ها توانست نتیجه انتخابات زودرس را به نفع AKP تغییر دهد. این حزب با کسب نزدیک به ۵۰ درصد آراء و ۳۱۷ نماینده، اکثریت را به دست آورد، بدون آن که حد نصاب لازم را برای تغییر قانون اساسی در اختیار داشته باشد. توافق حزب دموکراتیک خلق ها با حزب جمهوری خواه خلق (این حزب CHP که به نوعی میراث دار آتاتورک است، قدیمی ترین حزب ترکیه با گرایشاتی ملی گرایانه، سوسیال دموکراتیک و لائیک است که واجد ۲۵ تا ۳۰ درصد آراء می باشد.) در پارلمان می تواند تا حدی جلوی بلند پروازی های اردوخان را بگیرد. با مشاهده تصفیه های ارتش و جنبش گولن (هیزمت)، می توان ردپای «دولت پنهان» یعنی سازمان های موازی و درهم آمیختگی آنها با دولت حاکم را نشان داد. در سال های دهه ۹۰، قتل ها و ترورهای که متوجه رهبران چپ گرا و کردها بود، هیچ گاه توسط دولت و مقامات رسمی اعلام نشد. گروه های مخفی و موازی، جوخه های ترور اولتراناسیونالیستی، در خدمت دستگاه امنیتی (MIT)، هزاران نفر از روشنفکران، چپ ها و کردها را قتل عام کردند. این به اصطلاح «جنگ کثیف» امروزه دوباره در هیأت گروههای داعشی و جهادی و شبکه های اولتراناسیونالیستی به صحنه بازگشته اند. اردوخان برای حفظ قدرت به زوایای تاریک یک دولت و ساختار نظامی- امنیتی رو آورده است. ظهور مجدد شعارهای ناسیونالیستی برادر و دیوار مناطق کردنشین و برپائی جوخه های آدمکشی، فضای سال های ۹۰ را دوباره زنده کرده است. سیدات پکر (Peker) چهره شناخته شده مافیائی- پان ترکیست- که سال ها از صحنه خارج شده بود، امروز وارد صحنه شده و در میتینگ مشترک با اردوخان شرکت کرده است. پکر در این میتینگ انتخاباتی، وعده «رودخانه های خون» به انتخاب کنندگانی می داد که به AKP رأی ندهند. بعد از انتخابات ماه نومبر، سازمان های حقوق بشر در ترکیه، خبر از کشتارهای دسته جمعی در مناطق کردنشین داده اند. در سور، نصیبین، دارگجیت، مردم را

و ادار به ترک خانه و زندگی شان کرده اند و خانه هایشان را بمباران نموده اند. تنبیه جمعی و نقض مداوم حقوق بشر توسط گروههای مسلح شبه نظامی فاشیست و یا جهادگرا مانند «تیم اسدالله» به امری مداوم تبدیل شده است. بر طبق اطلاعاتی همین منابع حقوق بشری، در فاصله ۲۴ جولای تا دسامبر ۲۰۱۵ بیش از ۲۰۰ غیر نظامی کرد در درگیری های بین نیروهای دولتی و چریکهای کرد کشته شده اند. در مجموع نزدیک به ۳۰۰۰ تن دستگیر شده اند. قانون «بسته امنیتی داخلی» دست پولیس را برای هر تجاوزی به حریم خصوصی و عمومی باز کرده و بهانه ای برای جلوگیری از تجمعات مخالفان حکومتی شده است. بیش از صد گردهمایی ممنوع شده، بدون آنکه شرایط اضطراری توجیهی داشته باشد. هواخواهان حقوق بشر، رهبران سندیکائی و حزبی زیر ضرب و فشار قرار گرفته اند و قتل های زنجیره ئی رهبران و مسؤولان چپ و پ. ک. ک توسط پولیس موازی ادامه دارد. قریب یک میلیون و سیصد هزار نفر از مردمی که عمدتاً در شهرهای کردستان زندگی می کنند، هدف این سرکوبها قرار دارند. رئیس جمهور و نخست وزیر ترکیه با اظهار این که « کلیه مخالفان خود را در سنگرها دفن خواهند کرد.» و یا «هدف نابودی تمام جنگجویان PKK است» (۱۷ دسامبر ۲۰۱۵) آمران و عاملان این کشتارها محسوب می شوند. صلاح الدین دمیرتاش، رهبر حزب دموکراتیک خلقها، نیروهای امنیتی ترکیه را متهم کرده که در مناطق کردنشین این کشور دست به کشتار زده اند. دمیرتاش گفته است که نیروهای امنیتی ترکیه روز یکشنبه ۷ فبروری به شهر جزیره در استان شرناق حمله کردند و حداقل ۶۰ نفر زخمی را که در ساختمانی پناه گرفته بودند، کشتند. دمیرتاش گفته است که مقامهای دولت ترکیه تلاش کرده اند این مسأله را پنهان کنند. رهبر حزب دموکراتیک خلقها گفته است که مأموران دولت اجساد کشته شدگان را از محل منتقل کرده و در خیابانهای مختلف و خانههای مخروبه قرار داده اند.

ترکیه ای که امروزه می خواهد پای در جای پای ژنرالهای دهه ۹۰ بگذارد، به مراتب شرایط خطرناک تری را تداعی می کند. در خاورمیانه ای که دستخوش جنگ داخلی و ظهور داعش و سقوط دولت های پایدار است و تضاد های ارتجاعی قومی، ملی و مذهبی، همه همسایگان [دور و نزدیک] ترکیه را در عراق، سوریه، یمن، لیبیا و مصر در نوردیده، ظهور گروههای ترور که در خدمت قدرت اردو خان قرار گرفته اند، به مراتب غیر قابل کنترل تر از سابق هستند.

اسلام «معتدل» اردو خان می رود به اسلام خلافتی نزدیک شود. او پیروانش را به مرتجعانی تبدیل می کند که اسیر کیش شخصیت و ایدئولوژی مذهبی و ناسیونالیستی می گردند. در منظر این هواداران متعصب، سقوط استاد بزرگ (بویوک اوستا) سقوط مذهب و ملت است. لفاظی های پرخاشجویانه، بیگانه ستیز و عظمت طلبانه او، بازی خطرناکی است که دموکراسی نیم بند ترکیه را از درون در معرض خطر قرار داده است.

وضعیت اقتصادی و به ویژه سیاسی نامساعد ترکیه و شکست سیاست های ارتجاعی حکومت ترکیه در منطقه که با زیگزاگ های متعدد همراه بوده است، این بار در چرخش به راستی دیگر، در پیوند با ناتو و غرب و اسرائیل (۱)، می خواهد در نقش ژاندارم منطقه، با حفاظت از منافع سرمایه داری در ترکیه، جای پای خویش را نه تنها در منطقه مدیترانه و خاورمیانه، بلکه در قفقاز و آسیای مرکزی محکم نماید. سیاست «صفر مسأله با همسایگان» جای خود را با سیاستی تهاجمی عوض کرده است. پیوند منطقی آن در داخل، سرکوب کارگران و زحمتکشان، زنان و جوانان معترض و توده های کرد و سازمان های آنها را در دستور کار قرار داده است.

دخالت نظامی امپریالیسم روسیه در سوریه و تجهیز تسلیحاتی بی سابقه ای که این کشور در منطقه نموده، تقابلی خطرناک برای ناتو و ترکیه، نزدیک ترین همسایه آن محسوب می شود. ترکیه با ساقط کردن هوایمای روسی، وارد معادله ای خطرناک با روسیه گردیده است. طرح دو نماینده پارلمان روس، مبنی بر لغو قرار داد ۱۹۲۲ مسکو - که بین

بلشویکها و آتاتورک بسته شده بود- تهدیدی ضمنی برای حاکمیت ترکیه در مناطق جنوبی قفقاز است. این قرارداد به همراه قرارداد برست لیتوسک با المان، حاوی امتیازاتی بود که روسیه بلشویکی به ترکیه و المان برای خروج از جنگ اول و نجات خویش در جنگ داخلی داده و تا به امروز زیر سؤال نرفته بود. طرح امروزی آن، تهدیدی آشکار علیه ترکیه است. اعلام ترکیه جهت تدارک آماده کردن نیروی زمینی به همراه عربستان برای مداخله در سوریه و تشدید بمباران مناطق کرد نشین سوریه، جنگی نیابتی را بین دو امپریالیسم غرب و روسیه نوید می دهد که وقوع آن ابعاد فاجعه آمیزتری را برای مردم منطقه به وجود می آورد.

سوالی را که می توان طرح کرد، این است که : آیا سکوت تاکتونی ارتش ترکیه را باید به معنای همگامی او با اردوخان و حزب عدالت و توسعه او دانست یا به معنای این که اردوخان توانسته کاملاً ارتش را به زیر فرمان خود درآورد؟ احتمال این شق اخیر به نظر کم است. یک حالت دیگر قابل تصور است: سران ارتش (و نیز احزاب سنتی مخالف اردوخان) از وضعیت راضی نیستند اما مترصد فرصتی برای عمل به ضد اردوخان و حزب او هستند؛ که به رغم ریزش آرای آن، هنوز بزرگترین حزب رسمی ترکیه است. می توان گفت در بررسی چشم انداز آینده ترکیه، وضع اقتصادی این کشور و از آن مهم تر نارضائی توده ها از سیاست پان اسلامیستی، پان ترکیستی، شووینیستی و عظمت طلبانه اردوخان، حدث یابی مسأله کردها و به ویژه خواست های اقتصادی - اجتماعی و سیاسی طبقه کارگر ترکیه اهمیت خاصی دارند.

در اینجا هم مثل همه جای خاور میانه، راه برون رفت از این بن بست و بحران، اتحاد کارگران و زحمتکشان ترک با مردم زحمتکش کردستان است. کارگران ترکیه با سنت سندیکائی و تشکیلاتی و مبارزاتی خویش جای مهمی در این اتحاد دارند و با گذر از گرایش های ناسیونالیستی، پان ترکیستی و پان اسلامیستی، می توانند راهگشای این اتحاد و مبارزه علیه رژیم سرمایه و جهل اردوخان باشند.

پینوشت:

(۱) علی رغم چرخشی که ترکیه بعد از وقایع بهار عربی، در نزدیکی به کشورهای عرب مسلمان کرد، به واسطه منافع اقتصادی عظیمی که با اسرائیل دارد، روابط مهم تجاری اش را با آن حفظ کرد. مبادله تجاری ترکیه و اسرائیل از ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۷ سه برابر شد. و از ۱.۳ میلیارد دلار به ۴ میلیارد دلار رسید. سردی روابط، حتی مانع از آن نشد که در ۶-۵ سپتامبر ۲۰۰۷ هواپیماهای اسرائیل از حریم هوائی ترکیه عبور کنند و تأسیسات هسته ئی سوریه (ال-کیبار) را بمباران نمایند. در ازای آن اسرائیل ۱۰ هواپیمای بدون سرنشین (drone) به ترکیه ارسال کرد که در جنگ علیه کردها به کار گرفته شد. زیر فشار امریکا که خواهان حفظ پایگاه های مطمئن خود در خاورمیانه است، این دو متحد نزدیک امریکا به بهبود روابط خود پرداختند. اوپاما در سفر ماه مارچ ۲۰۱۳ خود به اسرائیل، نخست وزیر اسرائیل را وادار کرد که مراتب عنر خواهی خویش را از بابت کشتن ناوی های ترک در جریان حمل کمک های انسانی به غزه (ناو مرمره) ابراز کند و متعهد پرداخت غرامت گردد. در پی کشف نفت و گاز در مناطق دریائی تامار (Tamar) و لویاتان (Leviathan) در سواحل مدیترانه نزدیک به لبنان، قبرس، اسرائیل، فلسطین، مصر و ترکیه در ۱۳ کیلومتری حیفا در ۲۰۱۰، ترکیه در عین رقابت برای دست یافتن به این منابع، امیدوار است که با کمک و همکاری با اسرائیل، نقش مهمی در ارسال این گاز به اروپا بازی کند. اختلاف بر سر تعیین حدود این حوزه های نفتی و گاز بین کشورهای ساحلی سوژه

جدیدی برای تشنج در این منطقه ای است که موضوع مورد مجادله کم ندارد. ۷۰۰ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی در این حوزه ها و استخراج آن، اسرائیل را از واردات انرژی بی نیاز می کند. اسرائیل از هم اکنون با فرستادن ناوهای جنگی به منطقه و عقد قرارداد امنیتی با قبرس به سرعت، بخش قابل ملاحظه ای را مورد بهره برداری قرار داده است. باید اضافه و تأکید کرد که مسأله انرژی در مبارزه کنونی، بین ایران و ترکیه و عربستان و اسرائیل، پیش زمینه ای است که در بستر آن تمام این تضادهای سیاسی و مذهبی گره خورده اند.

منابع:

- جنبش کارگری ترکیه و تشکل های سراسری کاری از گروه تحقیقات و پژوهش کانون مدافعان حقوق کارگر
<http://www.kanoonm.com/1676>
www.2shared.com/document/uANcGwuN/turkyen.htm
  - دیدگاه نو ،
<http://didgahenow.com/1394/08/15/turkey-election>
  - چهارده سال، پس از تأسیس "حزب عدالت و توسعه" از موفقیت همه جانبه تا ورشکستگی کامل
نوشته : محمد نورالدین، استاد دانشگاه در ترکیه - ترجمه : احمد مزارعی ۱۶/۸/۲۰۱۵ - مجله انترنتی هفته "خاورمیانه نوین" نام جدید "امپراتوری عثمانی" رضا نافع - اخبار روز
  - مجمع تشخیص مصلحت نظام - مرکز تحقیقات ستراتژیک «پژوهشکده» شاخص های اصلی و جایگاه جهانی ترکیه در سال ۲۰۲۳ میلادی
مقاله پژوهشی: فهرست داعش - ترکیه. دیوید ل. فیلیپس - مترجم: ابوالقاسم گلستانی
اخبار روز: www.akhbar-rooz.com شنبه ۲۱ آذر [قوس] ۱۳۹۴ - ۱۲ دسمبر ۲۰۱۵
  - Le mouvement Gülen, une énigme turque, par Ali Kazancigil, mars 2014,
Politologue, codirecteur de la revue de géopolitique *Anatoli*, CNRS Editions, Paris.
- تازه های اقتصاد - سال هشتم، شماره صد و بیست و هفت www.sid.ir ترکیه، اصلاحات ساختاری بررسی اجمالی
زمینه شکل گیری اعتراضات کنونی در ترکیه---گروه پروسه- سولماز بهرنگ- جون ۲۰۱۳